

Organizata për Siguri dhe
Bashkëpunim në Evropë
Prezenca në Shqipëri

FJALA E KRYETARIT TË PREZENCËS NË KONFERENCËN SHKENCORE NDËRKOMBËTARE “FENOMENET EKSTREME TË NATYRËS DHE ÇËSHTJET E SIGURISË”

31 maj 2021

Është nder i veçantë për mua të marr pjesë në këtë konferencë dhe të përpiqem t’i shfrytëzoj më së miri tri minutat që kam në dispozicion.

Pa humbur koha, më lejoni t’ju parashtroj 3 antiteza dhe një pikë përfundimtare në lidhje me rolin e OSBE-së.

1 – Parashikueshmëria kundrejt të papriturave

Të gjithë jemi dakord se ka fenomene natyrore të cilat është e pamundur të parashikohen, përkundër të gjitha përpjekjeve të lavdërueshme të komunitetit shkencor. Tërmetet, me numrin tragjik të jetëve njerëzore që marrin, janë një shembull tipik *par excellence*.

Nga ana tjetër, nëse hedhim vështrimin pas në kohë, në 20 vitet e fundit, numërojmë një sërë shpërthimesh epidemike. SARS-i në Kinë, MERS-i në Gadishullin Arabik, gripi H1N1 në Meksikë, Ebola në Afrikën Perëndimore, Zika nga Ishujt e Paqësorit. Të gjitha ishin të ndryshme nga njëra-tjetra, por kishin një gjë të përbashkët: të gjitha erdhën si të papritura, ndërkohë që nuk duhet të kishin ardhur si të tilla.

Në fakt, ne jemi të vetëdijshëm se fenomenet ekstreme natyrore, si për shembull ato që lidhen me ndryshimet klimatike, i bëjnë pandemitë edhe më të rënda, rrisin mungesat e ushqimit dhe ujit, shtojnë rreziqet e pandemive dhe përkeqësojnë zhvendosjen masive. Moti ekstrem dëmton infrastrukturën e shëndetit publik, shërbimet dhe tregtinë. Fenomenet ekstreme paraqesin rrezik për sigurinë.

2 – Plani kundrejt Planifikimit

Kemi lexuar disa herë që planet nuk kanë ndonjë vlerë, por planifikimi është, padyshim, gjithçka. Me përlulësi, kam prirjen të besoj se të dyja janë të domosdoshme. Urgjencat vijnë shpesh me një sërë të panjohurash, duke sjellë edhe një mospërputhje midis asaj që ne presim dhe asaj që do të ndodhë vërtet. E megjithatë, edhe nëse hollësitë e një plani nuk përputhen me realitetin e papritur, planifikimi është një proces thelbësor. Dhe këtu e gjejmë kuptimin e thelluar të punimeve të sotme.

Në fakt, që më 2005, Michael Osterholm parashikoi që “Ardhja e një gripi pandemik do të shkaktonte një reagim që do të ndryshonte botën brenda natës” dhe vuri në dukje se ishte e nevojshme të përpilohej një plan për mënyrën se si mund ta kalojë një popullatë një pandemi e cila zgjat një deri në tre vjet. Një plan që duhet të përfshijë të gjithë përbërësit kryesorë të shoqërisë, spektrin e plotë të sektorit publik së bashku me atë privat dhe komunitetin e biznesit. Plani është i domosdoshëm, por le të kemi parasysh se qëndrueshmëria është çelësi i vërtetë për menaxhimin e krizave.

3 – Unë kundrejt Ne

Kjo antitezë hap, deri diku, kutinë e Pandorës.

Ne madje mund ta riformulojmë atë si sfidat globale kundrejt kapaciteteve vendore, për të qëndruar në një terren diplomatik dhe të nuancuar. Dukuritë ekstreme natyrore të tilla si kovidi kanë vënë në pah një hendek midis problemeve globale dhe aftësisë për t'i qasur ato, gjë që ndikoi në shkallën e vetë pandemisë.

Unë besoj fort tek multilateralizmi dhe te bashkëpunimi global për të trajtuar fenomenet ekstreme natyrore. Ky ishte pikërisht mesazhi kryesor që doli nga punimet e Samitit të Zgjidhjeve Globale, vetëm disa ditë më parë, me idenë (apo shpresën) se "multilateralizmi po ri-kthehet".

4 – Pse jam unë sot këtu? Pse Prezenca e OSBE-së në Shqipëri?

Unë besoj fuqimisht në dobinë e multilateralizmit, sikurse e thashë, dhe në bashkëpunimin më të ngushtë ndërkombëtar, dhe nuk është rastësi që shërbej në OSBE dhe me krenari këtu në Shqipëri.

Nuk ka nevojë të rendit këtu të gjitha nismat konkrete që Prezenca ka ndërmarrë krah për krah me partnerët e saj shqiptarë – qendrorë, vendorë, shtetërorë, joshtetërorë – që nga fillimi i pandemisë, pas tërmetit, duke filluar nga Akademia e Sigurisë e deri te parlamenti. Ka qenë angazhimi ynë në terren për të forcuar qëndrueshmërinë dhe sigurinë, për të bashkuar një numër aktorësh kritikë në fushën e mjedisit, për të adresuar kërcënimet transnacionale, duke punuar së bashku me një qasje të përbërë prej shumë nivelesh dhe palësh të interesit.

Siç u vu në dukje edhe në një sondazh të kohëve të fundit në lidhje me opinionin publik për sigurinë, i cili u botua nga Këshilli i Bashkëpunimit Rajonal, secili prej kërcënimeve dhe rreziqeve ka një karakter shumëdimensional, që kërkon më shumë një qasje gjithëpërfshirëse dhe të bashkërenduar sesa thjeshtim dhe reduktim. Dhe pikërisht në këtë frymë dua të përgëzoj Akademinë e Sigurisë për këtë veprimtari të rëndësishme, që shërben si një platformë për të korrur njohuritë dhe përvojat më të mira që mund të gjenden në fushën e emergjencave civile, katastrofave natyrore dhe trajtimin e çështjeve që lidhen me sigurinë. Ky ushtrim, me një *parterre de roi* folësish, kontribuon në forcimin e besimit tek institucionet. Dhe besimi hyn në çdo hallkë të zinxhirit kombëtar kur bëhet fjalë për dukuri ekstreme natyrore.

Ju lutem, vazhdoni të mbështeteni te ne, te Prezenca e OSBE-së për vazhdimësinë e këtij ushtrimi. Ju uroj sukses në këtë nismë.

Fund